

Maria Kuczkowska

maria.kuczkowska@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-4945>

Małgorzata Adamczak

malgorzata.adamczak@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5489-6787>

Monika Theus

mtheus@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8397-1827>

Żaneta Szerksznis

szerzan@amu.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2509-335X>

Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Sprawozdanie z Pierwszej Poznańskiej Konferencji Centrum Naukometrycznego BUP „Bibliometryczne analizy Otwartej Nauki”

Słowa kluczowe: otwarta nauka, bibliometria, naukometria, biblioteki naukowe, konferencje

W dniach 18–19 kwietnia 2023 r. odbyła się Pierwsza Poznańska Konferencja Centrum Naukometrycznego BUP „Bibliometryczne analizy Otwartej Nauki”, zorganizowana przez Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu oraz Pracownię Komunikacji Naukowej Uniwersytetu Adama Mickiewicza (UAM). Wydarzenie swoim patronatem objęła Prorektorka UAM ds. nauki, prof. Katarzyna Dziubalska-Kołączyk. Tematyka konferencji koncentrowała się przede wszystkim na wykorzystaniu bibliometrii do badania otwartości nauki. Wskaźniki bibliometryczne wykorzystywane są zarówno do analizy rozwoju nauki i jej instytucji, jak i w ocenie publikacji, dobrodziejstwa naukowego badaczy czy też całych uczelni. Można je również wykorzystać do analizowania implementacji i rozwoju różnych nurtów w obrębie otwartej nauki. W tym kontekście warto też zwrócić uwagę na pojawiające się nowe alternatywne metryki, które pozwalają analizować wizerunek oraz wpływ społeczny naukowców i zatrudniających ich instytucji. Konferencja skierowana była do naukowców, doktorantów, bibliotekarzy oraz pracowników działów nauki i projektów. Wydarzenie poprzedzone zostało warsztatami bibliometrycznymi, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Sesja I: Wykłady plenarne

Dr Małgorzata Dąbrowicz (UAM) poprowadziła sesję I, w której udział wzięli: prof. ZUT dr hab. Przemysław Korytkowski (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny) oraz prof. UAM dr hab. Emanuel Kulczycki (UAM).

M. Dąbrowicz, witając uczestników, podziękowała za liczne przybycie na konferencję, świadczące o tym, jak ważnym tematem jest wykorzystanie bibliometrii w nauce. Moderatorka sesji zwróciła także uwagę na zauważalne zaangażowanie bibliotekarzy w proces analizy nauki, ponadto zaznaczyła, iż środowisko bibliotekarskie ma pełną świadomość nowych zadań oraz konieczności nabycia nowych kompetencji, niezbędnych do ich realizacji. Na UAM krokiem w kierunku szkolenia pracowników w zakresie analiz i narzędzi bibliometrycznych jest utworzenie pod koniec 2022 r. Centrum Naukometrycznego – wspólnej inicjatywy Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz Pracowni Komunikacji Naukowej UAM. Działania Centrum będą koncentrować się nie tylko na badaniach naukometrycznych, ale też na wsparciu środowiska bibliotekarzy oraz prowadzeniu dydaktyki z zakresu naukometrii.

K. Dziubalska-Kołączyk, otwierając konferencję, podkreśliła potrzebę stosowania właściwych metod oceny nauki, które wspomagają jej rozwój, ponadto zwróciła uwagę na merytoryczne wsparcie różnorodnych działań na UAM ze strony biblioteki. Najlepszym przykładem synergii przy wykonywaniu zadań była ostatnia ewaluacja jakości działalności naukowej, podczas której biblioteki uczelniane odegrały ważną rolę. Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu wsparła swoją Alma Mater m.in. poprzez utworzenie Bazy Wiedzy UAM, intensywną współpracę ze wszystkimi wydziałami oraz Ośrodkiem Przetwarzania Informacji – Państwowym Instytutem Badawczym (OPI-PIB). Mimo skrajnych emocji, jakie budzi bibliometria, trzeba mieć świadomość, że wskaźniki są i będą przydatne, choćby jako element oceny w różnego typu konkursach, np. „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB).

Wykład inauguracyjny pt. „Plan S – rewolucja w akademickim publikowaniu” wygłosił P. Korytkowski, który podsumował efekty dwóch lat funkcjonowania Planu S, w tym dużych zmian na rynku czasopism naukowych i możliwości rezygnacji z modelu subskrypcyjnego w perspektywie 5-letniej. Prelegent opowiedział pokrótce o idei i zasadach Planu S, a także o tym, co inicjatywa ta oznacza dla naukowców i czasopism. Zwrócił uwagę na kontrowersje wynikające z restrykcyjnych wytycznych Planu S, w tym na protesty wydawców naukowych (Plan S wciąż stosuje się tylko do czasopism, choć docelowo dotyczyć ma wszystkich publikacji naukowych). Również w Polsce od 2021 r. grantobiorcy Narodowego Centrum Nauki (NCN) muszą spełnić wymóg otwartego publikowania wyników badań. W 2021 r. cOAlition S sfinansowało ok. 200 tys. publikacji naukowych (ok. 5% wszystkich artykułów naukowych), z których 12% ukazało się w najwyżej cytowanych czasopismach. Po pierwszym roku wymogi Planu S spełniło 44% badanych czasopism transformacyjnych, lecz nawet pomijając te czasopisma, istnieje grupa otwartych artykułów niezgodnych z wytycznymi Planu S. Co ciekawe, w ciągu ostatnich trzech lat liczba artykułów finansowanych przez NCN utrzymuje się na podobnym poziomie. Otwarte pozostaje pytanie, jak będzie wyglądał rynek wydawniczy po 1 stycznia 2025 r., gdy wygaśnie wsparcie czasopism transformacyjnych i czy rzeczywiście będzie można w dość krótkiej perspektywie czasowej zrezygnować z umów z wielkimi wydawcami.

Wystąpieniem wprowadzającym do problematyki analizy i interpretacji procesów naukowych był wykład E. Kulczyckiego pt. „Niezbędny krok: od publikacji do autora jako poziom agregacji analiz naukometrycznych”. Prelegent zaprezentował spojrzenie naukometrysty na przydatność różnych poziomów agregacji danych do analiz teoretycznych i oceny jakości

działalności naukowej; podkreślił konieczność uwzględnienia agregowanych danych na poziomie pojedynczego naukowca/autora, a także rozbudowy narzędzi do kompleksowej oceny dorobku publikacyjnego, co w konsekwencji poszerzy wiedzę o nauce i naukowcach oraz pozwoli na zidentyfikowanie w polityce instytucjonalnej i krajowej nowych wyzwań. Otwieranie metadanych o dorobku naukowym jest też przyszłością dla kraju półperyferyjnego – warto więc wspierać ruchy otwartych cytowań i danych naukometrycznych, jak OpenCitations czy OpenAlex, oraz tworzyć na poziomie krajowym rozwiązania dla zbierania danych (również na poziomie naukowca) czy wydobywania metadanych (w tym bibliografii) z publikacji archiwalnych i udostępniania ich w otwartych bazach.

Sesja II: Wskaźniki naukometryczne

Małgorzata Rychlik (UAM) poprowadziła sesję II „Wskaźniki naukometryczne”, w której udział wzięli: Marek Michajłowicz (OPI-PIB), dr Krystian Szadkowski (UAM), Bartłomiej Więckowski i Tomasz Psonka (Elsevier) oraz dr Klementyna Karlińska-Batres (Clarivate).

W pierwszym wystąpieniu pt. „Dane o polskich naukowcach i ich aktywności: stan aktualny i przyszłość” M. Michajłowicz zaprezentował systemy tworzące Zintegrowany System Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on, w tym nowy projekt Ludzie Nauki, oraz kierunki ich rozwoju w zakresie pogłębionych analiz naukometrycznych i porównawczych. Aktualizowane przez instytucje naukowe dane gromadzone w systemie centralnym pozwalają na unikatowe w skali Europy analizy sektora nauki i szkolnictwa wyższego. Przykładem tego jest analiza trendów publikacyjnych naukowców po wprowadzeniu ministerialnego wykazu wydawnictw naukowych oraz przygotowywana obecnie wielowymiarowa diagnoza otwartej nauki w Polsce w celu przygotowania krajowej polityki otwartego dostępu.

„Co mogą, a czego nie mogą powiedzieć nam wskaźniki naukometryczne o pracy naukowców i ich publikacjach” to temat prezentacji K. Szadkowskiego, który przedstawił argumenty wskazujące na niemożność właściwego zastosowania wskaźników bibliometrycznych stworzonych do oceny i porównań czasopism naukowych, w ocenie jakości pracy pojedynczego badacza. Co więcej, zasada „dziedziczenia prestiżu” użyta do oceny indywidualnych dorobków publikacyjnych może prowadzić w efekcie do umacniania szkodliwych zjawisk w półperyferyjnej nauce i niewłaściwego wyboru miejsca publikacji pracy (czasopisma drapieżne, niedopasowanie dyscyplinarne, brak cytowań itp.). Lepiej w takim przypadku postąpić się wskaźnikami w rodzaju Field-Weighted Citation Impact lub sprawdzić, jaki wkład we wskaźnik danego czasopisma wniosła praca w określonym czasie.

W kolejnym wykładzie pt. „Dane badawcze jako element procesu otwierania nauki – ujęcie metryczne” B. Więckowski i T. Psonka poruszyli kwestię istotności danych badawczych dla generowania nowej wiedzy naukowej oraz zwiększenia widoczności i wpływu publikacji. W tym kontekście ważna jest reprodukowalność i transparentność danych, a także współpraca i odpowiedzialność naukowa badaczy. Na podstawie analiz własnych wśród 10 uczelni wyróżnionych w programie IDUB stwierdzono różny poziom zaawansowania prac nad wdrożeniem repozytoriów danych badawczych, rozbieżności między liczbą deklarowanych prac z upublicznonymi danymi badawczymi a pracami przypisanymi do wskazanych danych oraz

prawidłowo afiliowanymi danymi badawczymi. Konieczna jest rewizja polityk instytucjonalnych w zakresie danych badawczych, budowanie świadomości badaczy o wpływie danych na widoczność, ujęcie w polityce afiliacyjnej kwestii danych (poprawnych metadanych) oraz refleksja nad tym, czy dane powinny być elementem oceny np. w rankingach, a jeśli tak, w jaki sposób je porównywać.

Sesję zakończyło wystąpienie K. Karlińskiej-Batres pt. „Wsparcie Otwartej Nauki poprzez sprawdzone dane i narzędzia bibliometryczne Web of Science”. Obecnie kluczowa jest identyfikacja miejsc w uczelni, w których należy zwiększyć świadomość na temat publikowania w otwartym dostępie. Rozwijany jest więc kierunek komunikacji naukowej w zakresie otwartych publikacji, danych, recenzji i kodu open source; również wspierane są narzędzia do szerokiej analizy publikacji udostępnianych w otwartym dostępie. InCites posiada 18 wskaźników i 9 filtrów do analizy informacji o statusie open access, można lepiej szacować tendencje autorów do cytowania treści w otwartym dostępie lub subskrypcji (Journal Utilization), efektywność publikacyjną open access (np. w okresie 2018–2022 artykuły OA były dwukrotnie częściej cytowane w analizie autorów UAM) czy określić udział publikacji w otwartym dostępie na poziomie wydziału (MyOrganization). Lepsze zrozumienie dynamiki tych zmian pozwoli dostosować politykę instytucji dotyczącą otwartej nauki.

Panel dyskusyjny: Biblioteki akademickie jako centra kompetencji

Zwienńczeniem pierwszego dnia konferencji był panel dyskusyjny pt. „Biblioteki akademickie jako centra kompetencji”. Moderatorem debaty była dr Małgorzata Dąbrowicz (UAM), a w dyskusji udział wzięli: dr Aneta Drabek (Uniwersytet Śląski, UŚ), prof. UAM dr hab. Emanuel Kulczycki (UAM), Małgorzata Rychlik (UAM), Magdalena Szuflita-Żurawska (Politechnika Gdańska, PG).

Rozpoczynając panel, M. Dąbrowicz podkreśliła, iż przed bibliotekami naukowymi pojawiają się kolejne wyzwania, które powodują, że bibliotekarze muszą podnosić swoje kompetencje zawodowe. Zaangażowanie bibliotek w propagowanie idei otwartej nauki, a w ostatnich latach szczególnie otwartych danych badawczych spowodowało, iż zaczęły pojawiać się także nowe stanowiska, np. data librarian. Ponadto zauważalne jest także wsparcie przez biblioteki macierzystych uczelni w procesie ewaluacji jednostek naukowych oraz w zakresie szeroko pojętych działań bibliometrycznych.

M. Szuflita-Żurawska – odpowiadając na pytanie M. Dąbrowicz o doświadczenia związane z tworzeniem pierwszego w Polsce Centrum Kompetencji Otwartej Nauki na Politechnice Gdańskiej – zaznaczyła, że centrum powstało w ramach projektu Most Wiedzy, działa w Bibliotece PG, jednak nie ma sformalizowanej struktury. Podkreśliła bardzo dobrą współpracę z działem IT oraz nieco trudniejszą z działem prawnym uczelni; za mankament uznała brak liderów wśród naukowców na wydziałach. Ponadto stwierdziła, iż kompleksowa ocena działania centrum – zarówno sukcesów, jak i niepowodzeń – możliwa będzie dopiero za kilka lat.

Moderatorka panelu z pytaniem o zespoły zadaniowe na UAM zwróciła się do M. Rychlik, która podkreśliła, że na UAM istnieją liczne zespoły zadaniowe, które niekiedy działają w po-

przek struktury organizacyjnej instytucji. Zaznaczyła, że w wielu zespołach zadaniowych zasiadają pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz bibliotek wydziałowych, co świadczyć może o docenianiu kompetencji bibliotekarzy; natomiast Baza Wiedzy UAM to przykład znakomitej współpracy między poszczególnymi agendami uczelni.

A. Drabek została poproszona przez M. Dąbrowicz o ocenę działalności polskich bibliotek naukowych. Udzielając odpowiedzi, A. Drabek podkreśliła bardzo pozytywny wpływ ewaluacji na postrzeganie biblioteki przez władze uczelni – doceniano przede wszystkim kompetencje bibliotekarzy oraz przydatność różnorodnych systemów służących do przesyłania danych do systemu POL-on. Zaznaczyła, iż przygotowując się do uczestnictwa w panelu, dokonała przeglądu i porównania witryn internetowych wielu bibliotek na całym świecie – zdaniem A. Drabek polskie biblioteki naukowe działają zgodnie z najnowszymi trendami europejskimi i światowymi, choć zauważalna jest potrzeba organizowania szkoleń z zakresu doskonalenia umiejętności pobierania danych bibliometrycznych oraz ich raportowania.

M. Dąbrowicz z pytaniem o ideę powołania do życia Centrum Naukometrycznego Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu zwróciła się do E. Kulczyckiego oraz M. Rychlik, inicjatorów utworzenia tej jednostki. Powstanie Centrum Naukometrycznego wyniknęło przede wszystkim z przekonania o istnieniu wspólnego obszaru naukowego bibliologii i informatologii, ale także, co podkreślił E. Kulczycki, z motywacji pozytywnej – stworzenia nowej wartości – oraz negatywnej – braku wsparcia instytucjonalnego dla działań naukometrycznych. Zdaniem E. Kulczyckiego, planowana działalność Centrum Naukometrycznego BUP to nie tylko przeprowadzanie analiz bibliometrycznych, lecz także możliwość organizowania szkoleń w zakresie komunikacji naukowej, również dla bibliotekarzy. M. Rychlik, podkreślając wagę współpracy z E. Kulczyckim, zadała pytanie: jak pozyskiwać i edukować kadry oraz wskazała na potrzebę ciągłej edukacji w zakresie naukometrii nie tylko bibliotekarzy, ale także młodych naukowców.

Po serii pytań od publiczności, które w głównej mierze koncentrowały się na zagadnieniach związanych z bibliometrią, M. Dąbrowicz dokonała krótkiego podsumowania panelu: odnosząc się do głosów z sali zauważyła, iż jeszcze kilka lat temu także Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu „walczyła z decydentami” i pozostawała daleko w tyle poza innymi bibliotekami w kraju w zakresie wspierania naukowców. Sytuacja ta uległa radykalnej zmianie po wdrożeniu Bazy Wiedzy UAM, dostrzegając przydatność bazy oraz zauważając kompetencje bibliotekarzy, władze uczelni zaczęły angażować pracowników biblioteki do rozmaitych zadań, nastąpiła swego rodzaju klęska urodzaju. Kończąc, M. Dąbrowicz stwierdziła, że kluczem do wszelkich działań są ludzie, kadry – o tych ludzi władze uczelni powinny należycie dbać.

Miłym akcentem kończącym pierwszy dzień konferencji był „Wieczór w Bibliotece”. Podczas tego niecodziennego spotkania w porze nocnej w murach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, goście spożyli uroczysty poczęstunek w zabytkowym katalogu, zwiedzili gabinet dyrektora biblioteki, przepiękną Czytelnię Nauk Humanistycznych oraz przepastne i tajemnicze magazyny biblioteczne.

Sesja III: Różnorodne wykorzystanie analiz bibliometrycznych i altmetrycznych

W trakcie drugiego dnia konferencji w dwóch sesjach zaprezentowano referaty na temat różnorodnego wykorzystania bibliometrii i altmetrii w działalności uczelni wyższej.

Podczas sesji III „Różnorodne wykorzystanie analiz bibliometrycznych i altmetrycznych” wystąpili: prof. Paweł Lula (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, UEK), Joanna Dziak i dr hab. Renata Frączek (Politechnika Śląska, PŚI), dr Tomasz Umerle (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, IBL PAN) oraz dr Włodzimierz Lewoniewski (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, UEP). Sesję prowadziła dr Aneta Drabek (UŚ).

P. Lula przedstawił prezentację przygotowaną we współautorstwie z U. Cieraszkowską (UEK) oraz M. Talagą (UEK) pt. „System oceny aktywności publikacyjnej pracowników, jednostek organizacyjnych uczelni i dyscyplin naukowych w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie”. W swoim wystąpieniu prof. P. Lula zaprezentował autorski system oceny pracowniczej wdrożony na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, który oparto na międzynarodowych bazach bibliograficznych, uwzględniających informacje dotyczące opublikowanych prac i ich cytowań. Za wyborem takich baz bibliograficznych jako głównego źródła informacji przemawiała przede wszystkim potrzeba spojrzenia na dokonania pracownika z perspektywy międzynarodowej, jak również brak krajowego źródła informacji o cytowaniach. Bazy te spełniały też podstawowe założenia opracowanego systemu: możliwość przeprowadzania agregacji danych w sposób definiowany przez użytkownika (uwzględniając strukturę organizacyjną uczelni, dyscypliny naukowe, zespoły badawcze), możliwość definiowania zakresu czasowego analizy, wyposażenie systemu w narzędzia wspomagające zarządzanie działalnością naukową. W systemie oceny UEK rezultaty analiz prezentowane są według profilu pracownika, przekroju jednostki organizacyjnej oraz dyscyplin naukowych. Analizie poddawana jest także sieć współpracy autorów, a wyniki przedstawiane są w formie tekstowej i graficznej. P. Lula w podsumowaniu stwierdził, że choć system jest dopiero w fazie rozwoju, to już teraz pozwala on na znacznie bogatszą analizę aktywności publikacyjnej pracowników niż bazowanie na systemie punktów, ponadto może mieć kluczowe znaczenie w procesie przygotowań do kolejnej ewaluacji jakości działalności naukowej.

Kolejnymi prelegentkami były J. Dziak i R. Frączek, których wystąpienie pt. „Naukometria w Bibliotece Politechniki Śląskiej” dotyczyło zmian dokonanych w strukturze Biblioteki Politechniki Śląskiej (PŚI) w 2020 r., dostosowujących tę jednostkę do aktualnych zadań i warunków funkcjonowania Politechniki Śląskiej jako uczelni badawczej. Jednym z najważniejszych punktów zmian było wdrożenie systemu Omega-PSIR, którego efektem jest uruchomienie Bazy Wiedzy, będącej głównym źródłem informacji o różnych aktywnościach pracowników naukowych i jednostek PŚI. Po zaprezentowaniu struktury organizacyjnej biblioteki prelegentki skupiły się na opisie zadań Działu Bibliografii, Bibliometrii i Naukometrii (BBN), które są ukierunkowane na tworzenie bibliografii pracowników Politechniki Śląskiej oraz raportowanie publikacji do Polskiej Bibliografii Naukowej. W wystąpieniu omówiono także pozostałe prace sekcji związane z analizami bibliometrycznymi, raportami i statystykami publikacyjnymi, a także współtworzeniem bazy BazTech. Ukazując szeroką i wspierającą uczelnią działal-

ność biblioteki oraz obszary współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi, prelegentki podsumowały swoją prezentację hasłem: „Nic o Politechnice Śląskiej bez Biblioteki Politechniki Śląskiej”.

T. Umerle wygłosił referat pt. „Rola otwartych zasobów kultury dla bibliometrycznych analiz humanistyki. Perspektywa infrastruktury cyfrowych”. Prelegent postawił tezę, iż otwarte infrastruktury cyfrowe sektora kultury są istotnym składnikiem otwartościowego myślenia o ewaluacji humanistyki w obszarach poprawy jakości danych bibliometrycznych (m.in. cytowań) oraz badania wpływu społecznego pozaakademickiej aktywności humanistów. Autor podjął się wykonania analizy powiązań między danymi humanistycznymi a kulturowymi, które okazały się trwałe i identyfikowalne. Stwierdził, że powiązania te mogą być wykorzystywane do wzbogacania informacji o treści publikacji humanistycznych (cytowania) oraz wpływie nauki na kulturę (wskaźniki wpływu), jednak brak interoperacyjności informatycznych systemów kultury i nauki utrudnia tworzenie dobrych praktyk cytowania zasobów kultury. Przeprowadzona analiza ujawniła konieczność implementacji cyfrowych usług w celu lepszego rozumienia treści badań w humanistyce oraz ich wpływu społecznego.

Ostatnim prelegentem sesji III był W. Lewoniewski, który wygłosił referat pt. „Naukowe publikacje oraz inne istotne źródła informacji w artykułach Wikipedii w różnych wersjach językowych”. We wstępnej części wystąpienia autor przedstawił dane statystyczne 60 mln artykułów znajdujących się w Wikipedii, podkreślając, że informacje w tej encyklopedii powinny opierać się na weryfikowalnych źródłach, jednak nie każda strona internetowa może występować jako wiarygodne źródło informacji. Następnie na podstawie analizy ponad 300 milionów przypisów (referencji) przedstawił modele automatycznej identyfikacji ważnych źródeł informacji na określone tematy w wielojęzycznej Wikipedii. Modele te uwzględniają różne miary dotyczące jakości oraz popularności artykułów Wikipedii. W celu przeprowadzenia badań artykuły Wikipedii zostały podzielone na 70 tematów o różnym poziomie abstrakcji. Zostały zidentyfikowane również naukowe źródła informacji, co pozwoliło na określenie różnic pomiędzy wersjami językowymi. Analiza wykazała, jak wiarygodność tego samego źródła może się zmieniać w zależności od tematu oraz wersji językowej Wikipedii.

Sesja IV: Wykorzystanie wskaźników bibliometrycznych i altmetrycznych w Otwartej Nauce

Sesję IV pt. „Wykorzystanie wskaźników bibliometrycznych i altmetrycznych w Otwartej Nauce” moderował prof. UAM Michał Klichowski (UAM), a jej uczestnikami byli: Marta Urbaniec (Akademia Górniczo-Hutnicza, AGH), dr Leszek Szafrąński (Uniwersytet Jagielloński, UJ), dr Aneta Drabek (UŚ), dr Witold Sygocki (Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, CIOP-PIB) oraz dr Maria Pawłowska (Visnea).

Wykład pt. „Wykorzystanie wskaźników altmetrycznych Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich – międzyuczelniana platforma deponowania danych” wygłosili M. Urbaniec i L. Szafrąński. Część pierwsza wystąpienia dotyczyła procesu powstania, w ramach realizacji polityki otwartej nauki, zbiorczego agregatora danych badawczych dla sześciu krakowskich uczelni: AGH, UJ, Politechniki Krakowskiej, UEK, Uniwersytetu Pedago-

gicznego i Akademii Wychowania Fizycznego. Przedstawiono model zarządzania danymi na platformie, na której każda instytucja ma swoje repozytorium i dedykowanego data stewarda, a dane agregowane są do RODBUK-a na końcowym etapie procesu. Repozytoria działają na oprogramowaniu Dataverse i do opisu metadanych stosują standard Dublin Core. W części drugiej wykładu przedstawiono pilotażowe badania dotyczące użycia wskaźników altmetrycznych w analizie wykorzystania danych badawczych dostępnych w repozytoriach zarejestrowanych w Ranking Web Repositories oraz repozytoriach opartych na oprogramowaniu Dataverse.

Prezentację pt. „Polskie czasopisma humanistyczne w Scopusie – w kierunku umiędzynarodowienia” przedstawiła A. Drabek. Prelegentka krótko nakreśliła problematykę wykazu listy czasopism z 2019 r., w której polskim czasopismom humanistycznym nieindeksowanym w bazach Web of Science (WoS) i Scopus przyznano najniższą liczbę punktów (20 pkt.). Autorka zaprezentowała następnie wyniki analizy 792 polskich czasopism humanistycznych z wykazu czasopism punktowanych z roku 2023 r. pod kątem indeksowania w bazach Scopus, Web of Science oraz ERIH+. Badanie wykazało, że obecnie co czwarte czasopismo humanistyczne jest indeksowane w bazach Scopus lub WoS, co szóste czasopismo, korzystające z konkursu Wsparcie czasopism naukowych (WCN), trafiło do Scopus lub WoS; prawie 72% czasopism humanistycznych jest w ERIH+, a co czwarty periodyk humanistyczny nie spełnia warunków indeksowania w wymienionych bazach. Dalsza szczegółowa analiza przeprowadzona na polskich czasopismach humanistycznych indeksowanych w Scopusie dotyczyła dostępności periodyków, wydawcy/instytucji sprawczej oraz języka publikacji i kraju afiliacji autorów. Badanie uwidocznilo poprawę jakości wielu polskich czasopism humanistycznych w latach 2017–2023 (podniesiono standardy działania czasopism, nastąpiło masowe otwarcie ich treści, zwiększono ich widoczność i obecność w bazach oraz zmieniono praktyki publikacyjne polskich humanistów).

Kolejny referat pt. „Czy bibliometria jest potrzebna w komunikacji naukowej? – na przykładach nauk inżynierskich” wygłosił W. Sygocki. Pytania postawione przez prelegenta, np. czy wskaźniki bibliometryczne są niezbędne? Czy naukowiec wie, jakie działania powinien podejmować, dbając z jednej strony o wizerunek własny, a z drugiej instytucji czy grup badawczych? – miały na celu pokazanie bibliometrii z perspektywy naukowca. Omówienie stron internetowych wybranych polskich instytucji naukowych ukazało, jakie informacje o wskaźnikach dorobku naukowego są tam zaprezentowane i unaocznilo często spotykany chaos informacyjny. Zaprezentowany przez prelegenta przykład artykułu, który po opublikowaniu w jednym czasopiśmie został następnie zamieszczony w dwóch różnych czasopismach bez wiedzy autora, spowodował dyskusję między uczestnikami konferencji, na ile wolne licencje Creative Commons pozwalają na tego typu praktyki stosowane przez wydawców.

Ostatnią prelekcję pt. „Na co wskazują wskaźniki – trendy europejskie i otwarta nauka” wygłosiła online M. Pawłowska. Autorka, skupiając się na kontrowersyjnych stronach wskaźników bibliometrycznych, podkreśliła, iż metryki te w dużym stopniu determinują losy karier naukowych, a ich nadużywanie doprowadziło do wręcz systemowych patologii. Zdaniem prelegentki opieranie się na wskaźnikach bibliometrycznych jako wyznacznikach naukowej doskonałości jest dyskusyjne. M. Pawłowska omówiła nowy kierunek, coraz częściej przyjmo-

wany w światowej otwartej nauce, a sięgający po bardziej wszechstronne metody oceny pracy naukowej, oparte na ocenie jakościowej nie tylko publikacji, ale także nowatorskich pomysłów i odkryć. W zakończeniu wystąpienia wybrzmiała potrzeba zmiany roli wskaźników bibliometrycznych, które powinny stać się jednym z wielu, a nie głównym, narzędziem do oceny dorobku naukowego.

Konferencja „Bibliometryczne analizy Otwartej Nauki” w mediach społecznościowych

Podczas konferencji media społecznościowe szeroko komentowały wystąpienia prelegentów i uczestników panelu dyskusyjnego. Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu na bieżąco relacjonowała w 24 tweetach poszczególne wystąpienia i referaty na kanale [Twittera BUP](#). Zaproszenie organizatorów do obejrzenia relacji z konferencji na kanale [YouTube Studia Filmowego UAM](#) obejrzało 1366 osób, w tym 66 osób polubiło, udostępniło treści i kliknęło w hasztagi.

Wszystkie komunikaty były łatwe do odszukania na kanale Twittera przez oznaczenie hasztagami: [#naukometria](#), [#bibliometria](#), [#otwartanauka](#), [#centrumnaukometrycznebup](#). Wysokie zaangażowanie i liczne komentarze wśród społeczności zebrał tweet dotyczący panelu dyskusyjnego „Biblioteki akademickie jako centra kompetencji”, który polubiło i udostępniło 23,5% czytających ten tweet. Wśród „Top Tweets” najbardziej widocznych w dniach 17–22 kwietnia odnotowaliśmy:

- „Niezbędny krok: od publikacji do autora jako poziom agregacji analiz naukometrycznych” (pic.twitter.com/0e7K2XuEiC, 520 wyświetleń, 47 polubień),
- „Co mogą, a czego nie mogą powiedzieć nam wskaźniki naukometryczne o pracy naukowców i ich publikacjach” (pic.twitter.com/0e7K2XuEiC, 443 wyświetleń, 38 polubień),
- „Wykorzystanie wskaźników altmetrycznych w Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich” (pic.twitter.com/1prP2cyHdp, 302 wyświetleń, 11 polubień).

Tweety konferencyjne na kanale [@Biblioteka UAM](#) uzyskały w dniach 17–22 kwietnia 4,8 tys. wyświetleń, 29 udostępnień i 169 polubień. Komunikaty dotarły w ciągu tych sześciu dni do ok. 806 odbiorców dziennie. Konferencja była komentowana na profilach uczestników, bibliotek naukowych, instytucji, zarówno na Twitterze, jak i na profilach Facebooka.

Dziękujemy wszystkim za rozpowszechnianie treści związanych z tematyką konferencji, a bibliotekom naukowym za zaangażowanie w komunikację społecznościową. Na Twitterze konferencję relacjonowały m.in.: Biblioteka Politechniki Krakowskiej [@Biblioteka PK](#); Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku (RUB) [@RUB UwB](#); Biblioteka Politechniki Gdańskiej [@BibliotekaPG](#); Biblioteka Główna Uniwersytetu Śląskiego [@BibliotekaUS](#); Katedra Informatyki Ekonomicznej UEP [@kie uep](#).

Dziękujemy także patronom medialnym: serwisowi [EBIB](#), [Forum Akademickiemu](#), serwisowi [Wikimedia Polska](#). Wzmianki o konferencji ukazały się także na blogach i stronach internetowych, np. witrynie [Katedry Informatyki Ekonomicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu](#), stronie [Włodzimierza Lewoniewskiego](#) czy portalu [Lustro Biblioteki](#).

Strona internetowa konferencji „[Bibliometryczne analizy Otwartej Nauki](#)” od 1 stycznia do 9 czerwca br. zarejestrowała 4672 unikalnych odśton i była odwiedzana najczęściej 12 stycznia i 17 kwietnia.